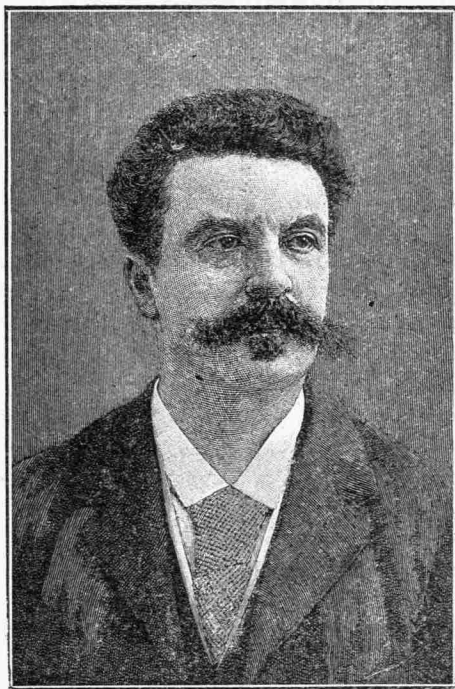
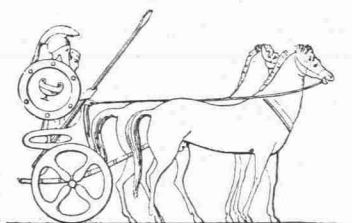

στος—τάχαριστου, ἡ ἀχάριστη—τῆς ἀχάριστης, ὁ φρόνιμος—ἡ φρόνιμη, ἐξ οὗ ἡ γλῶσσα δεινοτάτην ὑπέστη ἀναστάτῳσιν, καίτοι ἡ δύναμις τῆς παραδόσεως πολλάκις ἴσχυσε νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀρχαίαν χρῆσιν. Γενικῆ λοιπὸν κατέστη ἀπὸ τοῦδε ἡ τάσις τῆς διατηρήσεως τοῦ τόνου ἐν τῇ αὐτῇ συλλαβῇ κατὰ πάντας τοὺς τύπους τῆς αὐτῆς λέξεως· τοῦτο δὲ συντελούντων βεβαίως καὶ ἄλλων αἰτίων ὑπεβοήθησε τὰ μάλιστα τὸν κατ' ἀναλογίαν σχηματισμὸν τύπων, ὡς ὁ ἐν ἐπιγραφῇ τοῦ ἔτους 217 μ. Χ. ἀπαντῶν ἐξ ἰδίας προέφρασις, διότι ἂν ἐσχηματίζετο προαιρέσεως, ὁ τόνος ἔπρεπε νὰ μείνῃ ἐν τῇ τετάρτῃ ἀπὸ τοῦ τέλους συλλαβῆ, ὅπερ ἀδύνατον, ἢ νὰ καταβιβασθῆ εἰς τὴν προπαρὰλήγουσαν, ὅπερ δυσκόλως ἐπέτρεπε ἡ συνήθεια.

Ἐτέραν μεταβολὴν σπουδαιότατην δὲν δυνάμεθα μὲν νὰ ἀποδείξωμεν δι' ὠρισμένων γεγονότων ὡς εὐθὺς μετὰ τὴν μεταλλαγὴν τοῦ τόνου ἐπελθοῦσαν, διότι πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται ἐκτεταμένα μελέται, ἃς ἡμεῖς δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἐπιχειρήσωμεν, ἀλλ' ὅμως τοσοῦτον φυσικῆ καὶ ἀναπόδραστος συνέπεια ἐκείνης εἶνε, ὥστε τολμῶμεν νὰ δεχθῶμεν αὐτὴν καὶ ἀπὸ τοῦδε οὐδαμῶς ἀμφιβάλοντες ὅτι ἐπιμελεστέρα ἔρευνα μέλλει νὰ ἀποδείξῃ τὴν ὀρθότητά τῆς ἡμετέρας ὑποθέσεως καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων. Ἐκτός τοῦ ἰδιαιτέρου ἐκάστης λέξεως τόνου ὑπάρχει καὶ ἐμφαντικὸς τις ἢ ρυθμικὸς τόνος ἐν τῇ ἐκ πολλῶν λέξεων συνισταμένῃ περιόδῳ, ὅστις ὀρίζει τὴν ἐν αὐτῇ θέσιν τῶν λέξεων, ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν ἔννοιαν ἰκανῶς τροποποιεῖ, ὡς δυνάμεθα λ. χ. λέγοντες εἶμαι ὀλίγον εὐθύμος νὰ δηλώσωμεν δι' ἐμφαντικωτέρας τοῦ ὀλίγον ἢ τοῦ εὐθύμος ἀπαγγελίας ὅτι ὁ βαθμὸς τῆς εὐθυμίας εἶνε ἐλάχιστος ἢ τοῦναντίον ὄχι μικρός. Ὁ τόνος οὗτος τόσον ἀναποσπαστῶς εἶνε συνδεδεμένος πρὸς τὸν ἰδιαιτέρον τόνον ἐκάστης τῶν λέξεων, ὥστε ἡ μεταλλαγὴ ἐκείνου ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴ ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τοῦτου. Ἐπομένως δὲν δυσκολευόμεθα νὰ ἀναγάγωμεν εἰς τοὺς εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ ἐντακτικῆς τόνου χρόνους καὶ πάσας τὰς ἐν τῇ ἡμετέρῃ γλῶσσῃ συνήθεις διαφορὰς τῆς θέσεως τῶν λέξεων ἐν τῇ περιόδῳ, ὡς λ. χ. σὲ ἀγαπῶ ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου φιλῶ σε, μοῦ εἶπε ἀντὶ εἶπέ μοι.

Ἄλλο λοιπὸν γλωσσικὸν φαινόμενον καθολικώτερον ἢ σημαντικώτερον τῆς μεταλλαγῆς τοῦ τόνου ἀδύνατον εἶνε νὰ εὐρεθῆ· γλῶσσα δὲ τσαυτάς δι' αὐτοῦ καὶ τόσον σπουδαίας ἀλλοιώσεις ἐν σχετικῶς βραχεῖ χρόνῳ ὑποστᾶσα δὲν εἶνε εὐλογον νὰ θεωρῆται πλέον ὡς συνέχεια τῆς ἀρχαίας.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΣΚΙΑΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΞΕΝΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Μ Ω Π Α Σ Σ Α Ν

Τὰ Γαλλικὰ γράμματα πενθοῦσι τὴν ἀπώλειαν τοῦ μεγάλου διηγηματογράφου Μωπασσάν, ὅστις ἀπὸ δύο ἐτῶν ἐγκλειστος ἐν φρενοκομίῳ ἀπέθανε πρὸ τίνος ἐκεῖ. Ὁ Μωπασσάν παρέχει θλιβερώτατον παράδειγμα συγγραφείως, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπουργὸς καὶ εἰρων Μοῖρα ἐφάνη ἐπὶ πολὺ παρέχουσα πᾶσαν θωπίαν, ὑπεθυμίζει δ' ἀπαξ ἔτι τὸ ἀρχαῖον ρητὸν «Μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε». Μόλις ἐνεφανίσθη, τὸ 1880, εἰς τὴν δημοσιότητα, τριακοντούτης, κατέλαβεν ὑπέροχον θέσιν μεταξὺ τῶν συστασιοδρόμων του, ὅσο δ' ἐξηκολούθει ἐργαζόμενος καὶ παράγων, τόσο καὶ ἀνυψοῦτο εἰς τὴν συνειδήσιν τοῦ ἔθνους του, μέχρις οὗ ἐχαιρετίσθη καὶ ὑπὸ τῶν πολλῶν καὶ ὑπὸ τῶν ὀλίγων, ἀνεξαρτήτως πάσης φιλολογικῆς ἀποχρώσεως, ὡς κλασικὸς συγγραφεὺς, ὅστις ἀνύψωσε τὸ διήγημα εἰς ἀπαράμιλλον τύπον τελειότητος. Καὶ αἰφνης, ἐν τῇ ἀκμῇ διατελῶν τῆς δόξης καὶ σχεδὸν ἀκόπως καὶ γλυκύτατα ἀπολαύων τῆς ἀδιαιρέτητου ἐπιτυχίας του, ἀρπάζεται ἀπὸ τὴν φρενὴν νόσον, στραγγαλίζεται ὑπὸ τοὺς σιδηροὺς δακτύλους τῆς, ἀπηλιθιώνεται, ἐκμηδενίζεται, σύρεται εἰς τὸ φρενοκομεῖον, ἀποθνήσκει πρὶν ἐκπνεῦσθαι. Εἰκὼν εὐτυχεστάτου καὶ ὁμοῦ δυστυχεστάτου ἀνθρώπου, ὡς εἶπεν ὁ Ζολᾶ εἰς τὸν λόγον τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησε πρὸ τοῦ νεκροῦ αὐτοῦ, λόγον παλλόμενον ἀπὸ συγκίνησιν, ὑγρὸν ἀπὸ δάκρυα καὶ λάμποντα ἀπὸ εὐφραδείαν, ἐν τῷ ὁποίῳ πιστῶς καὶ ζωηρῶς ἀπεικονίζονται ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ καλλιτέχνης.

Ὁ Μωπασσάν, πρὶν ἐξασφαλίσει τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τῆς φιλολογικῆς του ἐργασίας, ἐχρημάτισεν ἐπὶ τινὰ χρόνον ὑπάλληλος ὑπουργείου. Διδάσκαλον καὶ ἀντιλήπτορα τῶν πρώτων δοκιμῶν του εἶχε τὸν

Φλωμπέρ, τὸν μέγαν συγγραφέα τῆς «Κυρίας Μπωβαρὺ» καὶ τῆς «Σαλαμπῶ», χρυσογλύπτῃν καὶ μουσουργὸν τῶν φράσεων· ὁ Φλωμπέρ ἦτο νουνοῦ του, ὀνόματι καὶ πράγματι «πνευματικὸς πατὴρ» τοῦ νεαροῦ Μωπασσάν, τοῦ ὁποίου λέξιν πρὸς λέξιν ἐσημείωνε τὰ λάθη καὶ διώρθωνε τὰ νεανικὰ ψελλίσματα, μέχρις ὅτου εἶδεν ὅτι ὁ προστατευόμενός του δὲν ἐχρειάζετο πλέον τὴν ἀντίληψίν του. Ὁ Μωπασσάν ἐδημοσίευσεν ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι τόμους διηγημάτων, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ κατὰ καιροὺς μετεφράσθησαν καὶ παρ' ἡμῖν καὶ ἀρκετὰ ἐξ αὐτῶν ἐγνώρισαν καὶ οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἐστίας»· συνέγραψε δὲ καὶ δύο τρία ἐκτενῆ μυθιστορήματα, περὶ τῶν ὁποίων πολὺς ἔγινε λόγος· πολλὰ ἔργα του συνέθηκεν ἐντὸς τῆς ἰδιοκτητοῦ αὐτοῦ θαλαμηγοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ἠρέσκετο νὰ ταξιδεύῃ, φεύγων τὸν θόρυβον τῶν πόλεων καὶ τὴν ἐπικοινωνίαν τῶν ὀχληρῶν. Ἐπ' αὐτῆς, ὅτε οἱ πρῶτοι παροξυσμοὶ τῆς νόσου του ἐξεδηλώθησαν, ἀπεπειράθη νὰ αὐτοκτονήσῃ διὰ ξυραφίου, ἐκείθεν δέ, διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν πιστῶν του ναυτῶν καὶ τῶν φίλων, μετεκομίσθη εἰς τὸ φρενοκομεῖον, ἐξ οὗ νεκρὸς μόνον ἐπέπρωτο νὰ ἐξέλθῃ.

Ἀξιοσημείωτον εἶνε ὅτι ὁ Μωπασσάν ἐνεκαίνισε τὸ στάδιόν του διὰ τόμου *Στίχων*, τοὺς ὁποίους, ὡς ἔγραψεν ὁ Ἰούλιος Λεμαίτρ, διακρίνει, παρὰ τὰ ἐλαττώματά των, μεγάλη ἔμπνευσις καὶ διάπυρος ποίησις, χαρίσματα ὑπενθυμίζοντα τὴν ποίησιν τοῦ Λουκρητίου καὶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Σοπεργάουερ. Τελευταῖον, ἄριστον χαρακτηρισμὸν τοῦ ὅλου ἔργου τοῦ ἀνδρὸς ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων» νέος τις κριτικὸς, τοῦτον δὲ καὶ μεταφέρομεν ἐνταῦθα ἀντὶ πάσης εὐρυτέρας περὶ τοῦ συγγραφέως σπουδῆς:

«Τὸ ἔργον τοῦ Μωπασσάν εἶνε ἄξιον μακρᾶς καὶ ἀνέτου μελέτης. Καὶ παρέσχε μὲν ἤδη ἀφορμὴν πρὸς τοιαύτας μελέτας, ἀλλ' ὁ κριτικὸς πλέον ἢ ἀπαξ θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτό, διότι τὸ ἔργον τοῦτο περικλείει διαρκῆ στοιχεῖα καὶ ἀνήκει τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλολογίας μας. Ὁ ἀποθανὼν κατεῖχεν ἰδιάζουσαν θέσιν ἐν τῇ πρωτοπορείᾳ τῶν συγγραφέων, οἵτινες, μεταξύ τοῦ 1880 καὶ τοῦ 1890, ἤκμασαν καὶ διέπρεψαν. Τῆς αὐτῆς γενεᾶς μὲ τὸν Λοτῆ καὶ μὲ τὸν Βουρζέ, δὲν ὠμοιάζε πρὸς αὐτούς. Δι' αὐτοῦ ὁ νατουραλισμὸς ἐξηκολούθησε καὶ μετερρυθμίσθη. Πηγάζων ἐκ τοῦ Φλωμπέρ καὶ ἐκ τοῦ Ζολᾶ ὁ Μωπασσάν, διέπλασε τρόπον συγγραφῆς, ξεχωριστὸν ἰδικόν του. Καὶ τελευταῖον, ὡς ἐφαίνετο, δὲν τοῦ ἤρκει ὁ τρόπος οὗτος, ἀλλ' ἐρρέμβασε τέχνην εὐρυτέραν καὶ ἀνθρωπινωτέραν, μὲ περισσοτέραν τρυφερότητα καὶ συμπάθειαν, τέχνην περισσότερον προσέχουσαν εἰς τὴν ψυχὴν τῶν πραγμάτων.

Ζωηρότατα συναισθάνομαι τὴν ἀξίαν μυθιστορημάτων ὁποῖα ἡ «Ζωὴ» ἢ ὁ «Πέτρος καὶ ὁ Γιάννης», τόσον ἀπλῶς δραματικῶν, καὶ γεμάτων ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀμέσου παρατηρήσεως, καὶ συνθεθειμένων μὲ ἐγκράτειαν καὶ μὲ ρώμην, τὰ κύρια ταῦτα προσόντα τῆς τέχνης. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ὁ μᾶλλον ἀδι-αμφισβήτητος τίτλος τῆς δόξης τοῦ

Μωπασσάν εἶνε ὅτι ἀνεκαίνισε καὶ κατέστησεν ἴδιον ἑαυτοῦ τὸ *διήγημα*, τὸ εἶδος τοῦτο τὸ κυρίως ἀνήκον εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν φιλολογίαν. Ἀρεσκόμεθα εἰς τὰς γοργὰς καὶ ζωηρὰς ταύτας διηγήσεις. Εἰς πᾶσαν ἐποχὴν τῆς ἱστορίας μας ἀνευρίσκεται τὸ διήγημα, ἄλλοτε μὲν παρέργως καλλιεργούμενον, ἄλλοτε δὲ βαθύτερον ἐπηρεάζον τὴν φιλολογικὴν κίνησιν. Τινὰ ἐκ τῶν διηγημάτων τοῦ Μωπασσάν θὰ παραμείνωσι μεταξύ τῶν προτύπων τῆς εἰδικῆς ταύτης φιλολογίας. Ποῖα ἐξ αὐτῶν θὰ ἐκλεχθῶσιν ἐπὶ τούτῳ καὶ διὰ τινὰς λόγους; Δὲν θὰ τὸ ἐξετάσω ἐνταῦθα. Ὅ,τι μόνον θέλω νὰ διατυπώσω τώρα εἶνε ἡ τραγικῶς θλιθερὰ ἐντύπωσις τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ὄχι μόνον ἡ τύχη, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἔργον τοῦ Μωπασσάν.

Ἡ εἰς τὴν φιλολογίαν εἴσοδος τοῦ Μωπασσάν ὠμοιάζε πρὸς ἔκρηξιν νεότητος, ὑγείας, καὶ περισσῆς δυνάμεως. Ὁ ἄνθρωπος, στερεὸν καὶ χονδρὸν παλληκᾶρι, ἀνὴρ γερὸς, εὐρύνωτος, μυώδης. Ἐσκόρπιζεν ἀφθόνως καὶ εὐκόλα στίχους, διηγήματα, ἄρθρα, μυθιστορήματα. Ἀπὸ τὴν διανοητικὴν ἐργασίαν ἀνεπαύετο διὰ τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων. Ἦτο τῆς φυλῆς ἐκείνων τῶν ὁποίων ἐκ πρώτης ὀψεως ἐπαινεῖ καθεὶς τὴν ὑγείαν καὶ θαυμάζει τὴν ἰσορροπίαν τῶν δυνάμεων. . . Καὶ ἐξαφνα, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ εὐδιάθεσις θολώνεται, ὁ χαρακτήρ καθίσταται ὀξύθυμος, ἡ ἀνάγκη τῆς ἀπομονώσεως ἐμφανίζεται, ἡ ὑποχονδρία καὶ τῆς ὑποψίας ἡ μανία ἐκδηλώνονται καὶ βαίνουσιν ἀυξάνουσαι. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Ὀρλᾶ», ἐξ αὐτοπαρατηρήσεων πλέον, περιγράφει τοὺς μυστηριώδεις διχασμοὺς τοῦ ἐγῶ, τοὺς ἐριάλτας καὶ τὰς ψευδαισθήσεις. Τί συνέβη; Πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν διανοητικὴν καταπόνησιν καὶ νὰ εἰπώμεν, ὡς τόσοι εἶπαν, ὅτι ὁ καλλιτέχνης ἔπεσε θῦμα τῆς τέχνης του καὶ τοῦ σημερινοῦ ἀφυσικοῦ καὶ ἐκνευρίζοντος βίου; Ἀλλὰ, πολὺ πιθανώτερον, ἢ φρενοβλάβεια τοῦ Μωπασσάν ἐξηγείται ἐκ φυσικῶν αἰτιῶν, ὡς ἡ κληρονομικότης· αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν πταίει ἡ φιλολογία. «Παράδοξον, λέγει πού ὁ ἴδιος, ὅτι ἐλαφρὰ τις ἀδιάθεσις, διατάραξις τῆς κυκλοφορίας ἴσως, ὁ ἐρεθισμὸς ἐνὸς νεύρου, μικρὰ τις συμφορήσις, ἡ ἐλαχίστη σύγχυσις εἰς τὴν τὸσον ἀτελῆ καὶ τὸσον λεπτὴν λειτουργίαν τῆς ζωτανῆς αὐτῆς μηχανῆς εἶνε ἰκανὴ νὰ καταστήσῃ μελαγχολικὸν τὸν εὐθυμότατον τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀνανδρον τὸν γενναϊότατον!» Ὁ ὀργανισμὸς ἐκεῖνος ὁ κατὰ τὸ φαινόμενον τόσον πλούσιος, τόσον εὐρωστος καὶ τόσον εὐτυχῆς, ὑπέκρυπτε νοσηρὸν σπέρμα, τὸ ὁποῖον βαθμηδὸν ἀνεπτύσσετο καὶ κατέτρωγε κατὰ μέρη τὴν ὅλην ὑπαρξίν, μέχρις ὅτου ἐπῆλθεν ἡ τελικὴ καταστροφὴ.

Τὸ νοσηρὸν τοῦτο σπέρμα ὁμοίως δύναται τις νὰ ἀνακαλύψῃ εἰς τὰ ἔργα τοῦ Μωπασσάν, ἐξ αὐτῶν τῶν πρώτων, καὶ νὰ τὸ ἴδῃ βαθμηδὸν μεγαλυνόμενον καὶ κυριεῖον τὰ πάντα.

Διότι ἐκ πρώτης ὀψεως φαίνεται συγγραφεὺς εὐθυμος, ἀρεσκόμενος εἰς τὰς Γαλατικὰς χαριτολογίας, πράγματι Γαλάτης συνεχίζων τὴν παράδοσιν τῶν ἀρχαίων ἡμῶν συγγραφέων τῶν ὁποίων κατέχει τὴν εὐδιάθεσιν, τὴν ἀφέλειαν, τὴν ἐλευθεροστο-

μίαν. Διηγείται τὰς ζωηράς διασκεδάσεις τῶν χαροκόπων, τὰς μετὰ πότον ἀστείας περιπετείας, τὰ συμβάντα τῆς κτηνώδους ζωῆς. Τὰ ἐρμηνεύει ἐπὶ τὸ κωμικώτερον καὶ γελοιογραφικώτερον. Ἄλλὰ παρατηρήσατε προσεκτικώτερον. Ἐν τῷ ἀνθρώπῳ δὲν βλέπει παρὰ μόνον τὸ φίλαυτον, τὸ θηριώδες, καὶ τὸ ἀκόλαστον ζῶον. Οἱ ἄστοι αὐτοῦ εἶνε ἡλίθιοι καὶ οἱ χωρικοὶ κτήνη. Ἡ ἀνθρωπίνη κωμωδία, ὡς ἐμφανίζεται ἐνώπιόν του, πλέκεται ἀπὸ εὐτελείας καὶ ρυπαρότητας. Τίποτε δὲν ἐξευγενίζει τὴν ζωὴν ταύτην, τίποτε δὲν τὴν κάμνει ἀξίαν ἀπολαύσεως. Κανὲν ἰδανικόν, κανὲν ὄνειρον. Ἐν τῇ φύσει δὲν βλέπει ἢ ἄψυχον ὕλην καὶ ἐν τῷ ἔρωτι τὴν φυσικὴν μόνον ἀπόλαυσιν καὶ τὴν ἡδονὴν τῶν αἰσθήσεων. Διὰ μέσου τοῦ ἔργου τοῦ ὀλοκλήρου κυκλοφορεῖ εἶδός τι φυσιοκρατικῆς ποιήσεως, ὑπενθυμίζον τὴν ποιήσιν τοῦ Λουκρητίου. Ἄλλ' οἱ ἀποκλειστικῶς λατρεύοντες τὸ φυσικὸν κάλλος καὶ τὴν ὕλην, ὅταν δὲν εἶνε ἐπιπόλαιοι, ἀλλὰ βαθύφρονες, βασανίζονται ἀπὸ τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ κάλλος τοῦτο θὰ μακρυνθῇ καὶ ἡ ὕλη θὰ ἀποσυντεθῇ. Ἐκ τῶν προτέρων ἔχουσιν ὅλην τὴν αἴσθησιν τοῦ μηδενὸς καὶ τοῦ μετὰ θάνατον εἰδεσθοῦς. Ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς ζωῆς ὁ, τι ἀπαύστως διαβλέπουσιν εἶνε αὐτὴ αὐτὴ ἡ εἰκὼν τοῦ θανάτου. Μὴ λησμονεῖτε πόσον ἐπιμύονως ὁ Μωπασσάν περιέγραψε τὰς ἐσχάτας στιγμὰς πλείστων ἐκ τῶν ἡρώων του καὶ πόσα διάφορα εἶδη θανάτων ἐπενόησεν. Ὁ φόβος τοῦ θανάτου παρακολουθεῖ πρὸς τὸ ἔργον του ὡς μουσικὴ πενθίμη συνοδεία. Καὶ μαντεύεται πρὸ παντός ἐκ τῶν τελευταίων βιβλίων του. Δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι, ὅτε τὰ συνέγραψεν ὁ Μωπασσάν, ἤσθάνετο διηνεκῶς βαρύνον ἐπ' αὐτοῦ τὸ μέγα φόβητρον.

Καὶ ἐνταῦθα ἔγκειται ἡ πρωτοτυπία του ἡ τόσον συνταράσσουσα. Συγγραφεὺς ἐκ παραδόσεως καὶ ἀνθρώπος ἀνήκων εἰς τὴν ἐποχὴν μας, Γαλατικὸν ἀναμφιβόλως εἶχε τὸ πνεῦμα¹ ἀλλ' ὁ Γαλάτης οὗτος ἦλθεν εἰς ἐποχὴν νευροπαθῆ καὶ νοσηρὰν, καθ' ἣν καὶ οἱ μᾶλλον ὑγιεῖς ἐκ τῶν ὁμοφύλων του, εἰς ὠρισμένας ὥρας, σφίγγουν ὡς ἐν ἀπογνώσει τὴν κεφαλὴν μεταξὺ τῶν χειρῶν των, διὰ νὰ μὴ τοὺς φύγῃ τὸ λογικόν».

Κ. Π.

ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ¹

Παρὰ τὴν ὄχθην ταύτην χωρίζεται ὁ ποταμὸς εἰς διαφόρους κλάδους σχηματίζοντας νήσους. Ἐπὶ τῆς πρώτης τούτων ἐγείρεται τὸ φρούριον καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας, τῆς λεγομένης τοῦ Βασιλῆ Ὀστρώφ, τὸ πανεπιστήμιον, τὰ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, τὰ κτίρια τοῦ ναυστάθμου καὶ τὰ γραφεῖα τῶν γερμανῶν μεγαλεμπόρων. Πέραν δὲ τούτων χάνεται τὸ βλέμμα εἰς τὰ ἰστία τῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα ἀκίνητοῦσιν ἐπὶ ὄλους μῆνας εἰς τὴν θέσιν ὅπου ἐπλάκωσεν αὐτὰ ὁ χειμῶν.

Καθ' ὅλον τὸ παρόχθιον τὸ λεγόμενον τῆς Αὐ-

λῆς, ἀναπτύσσεται ἡ ἀτελεύτητος σειρά τῶν μεγάλων τῶν μεγάλων Δουκῶν καὶ τῶν ἐπισήμων οἰκογενειῶν. Πολλὰ τούτων παρεχωρήθησαν πρὸ τινῶν ἐτῶν εἰς ἄλλους πλουσιωτέρους ἰδιοκτητάς καὶ ἄλλα ἐνοικιάσθησαν ὡς πρεσβεῖαι. Πάντες ὅμως οἱ δυνάμενοι φιλοτιμοῦνται νὰ κατοικῶσι τὸ αὐλικὸν παρόχθιον, διὰ νὰ γειτονεύωσι μὲ τὸ κατ' ἐξοχὴν παλάτιον, τὸ κολοσσαῖον κτίριον τὸ καλούμενον *Χειμερινὸν Ἀνάκτορον*, τὸ ὁποῖον συνδέεται διὰ γεφύρας μὲ τὸ *Ἐρμητηριον* καὶ φαίνεται σκιάζον ὑπὸ τὰς πτέρυγας του ὅλα τὰ περὶ αὐτὸ οἰκήματα. Τὸ ἀνάκτορον τοῦτο, τὸ ἀνεγερθὲν ἐπὶ τῆς Μεγάλης Αἰκατείνης κατὰ ρυθμὸν ῥοκοκὸ ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Ῥαστέλλη, ἠυξήθη ἔκτοτε πολλάκις διὰ νὰ περιλάβῃ τὸ πλῆθος τῶν πάσης τάξεως αὐλικῶν θεράποντων καὶ ἀποτελεῖ ἤδη ὀλόκληρον πόλιν, ὡς τὸ τοῦ Σουλτάνου. Ἡ ὁμοιότης αὕτη φαίνεται ἀπόδειξις τῆς κοινῆς καταγωγῆς τῶν δεσποτῶν τῆς Ἄρκτου καὶ τῆς Ἀνατολῆς. Πρὸς ἐκτίμησιν τῆς σπατάλης καὶ τῆς ἀταξίας ἡ ὁποία ἐπεκράτει ἐκεῖ μέχρις ἐσχάτων ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν, ὅτι κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν τῶν καταλυμάτων καὶ τοῦ προσωποκοῦ, τὴν διαταχθεῖσαν μετὰ τινα πυρκαϊὰν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, εὐρέθησαν εἰς τὸ ὑπερῶν ἀγελάδες τινὲς, τὰς ὁποίας ἔτρεφε γέρον ὑπὲρ ῥέτης, ἀρμέγων αὐτὰς διὰ λογαριασμὸν του.

Ἡ μετὰ τὰς τελευταίας δολοφονικὰς ἀποπειρας ἀνάγκη αὐστηροτέρας ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως περιώρισε κάπως τὴν τοιαύτην ἀκαταστασίαν. Ἄλλὰ τὸ χειμερινὸν ἀνάκτορον ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι, ὅπως καὶ πρὶν, τὸ κέντρον, ἡ προσωποποίησις καὶ ὁ λόγος ὑπάρξεως τῆς ὅλης πόλεως. Ἐνῶ ἡ πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας εἶναι ἄθροισμα ἰδιωτικῶν καὶ δημοσίων οικήμάτων, ἡ Πετρούπολις ἀπομένει ὡς αἱ Βερσάλλια τοῦ Λουδοβίκου ἰδ' *μία αὐλή*, καὶ πάντα τὰ ἄσχετα πρὸς τὴν αὐτὴν θεωροῦνται ὡς ἐπουσιώδη. Τὸ ἐπίσημον ὄνομα τῆς Πετρούπολεως εἶναι ἡ *αὐτοκρατορικὴ ἔδρα*. Τὰ θεάτρα ὅπως καὶ τὰ Μουσεῖα θεωροῦνται ἀπλᾶ παραρτήματα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου, ἡ δὲ ἐφάμιλλος τῶν πλουσιωτάτων τῆς Εὐρώπης συλλογὴ εἰκόνων καὶ καλλιτεχνημάτων τοῦ Ἐρμητηρίου εἶναι σπουδαστήριον τοῦ Τζάρου, εἰς τὸ ὁποῖον γίνονται δεκτοὶ οἱ ἐπισκέπται κατὰ χάριν, ὑποχρεούμενοι μάλιστα μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου νὰ ἐνδυθῶσιν ἐπίσημον στολὴν. Τὸ κυρίως διακρίνον τὴν Ῥωσικὴν πρωτεύουσαν εἶναι ἡ ἀπορρόφησις τοῦ ὅλου αὐτῆς βίου ὑπὸ τῆς ἀκτινοβολίας ἐνός μόνου κυρίου. Ὁ καλλιτέρες λοιπὸν τρόπος νὰ σχετισθῶμεν πρὸς τὴν «ὄλην Πετρούπολιν» εἶναι ἡ εἴσοδος εἰς τὰ ἀνάκτορα κατὰ τὴν ἡμέραν προσκλήσεως εἰς μέγαλον χορόν.

Ἀπὸ τὸ πρῶν οἱ ἀγγελιαφόροι τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου διατρέχουν τὴν πόλιν μοιράζοντες τὰ προσκλητήρια. Ἡ τοιαύτη πρόσκλησις πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς διαταγή, ἀπαλλάσσουσα τὸν προσκαλούμενον ἀπὸ πάσαν ἄλλην ὑποχρέωσιν ὅχι μόνον πρὸς τοὺς ζῶντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεκρούς. Τὸ πένθος τῷ ὄντι δὲν παρέχει δικαίωμα ἀποχῆς ἀπὸ τὰς αὐλικὰς τελετάς, οὐδὲ συγχωρεῖται εἰς τὸν πεν-

1 Ἴδε σελ. 8